

**ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀՄԿԻՉ ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ
ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ**

1. Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառվող էլեկտրոնային հսկիչ դրամարկ-
դային մեքենաները (այսուհետ՝ էլեկտրոնային ՀԴՄ) պետք է բավարարեն սույն հավել-
վածով սահմանված՝ էլեկտրոնային ՀԴՄ-ներին ներկայացվող տեխնիկական պահանջ-
ներին:

2. Էլեկտրոնային ՀԴՄ-ն պետք է ապահովի՝

1) աշխատանքը միայն առցանց ռեժիմում.

2) յուրաքանչյուր գործողության պատմության պահպանում, առնվազն 5 տարվա
ընթացքում:

3. Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառվող էլեկտրոնային ՀԴՄ-ների ծրա-
գիրը պետք է հնարավոր լինի կիրառել հայերենով, ռուսերենով և անգլերենով:

4. Էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի միջոցով գեներացվող կտրոնի վրա գրանցվող տեղեկու-
թյունները պետք է լինեն հայերենով:

5. Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառվող էլեկտրոնային ՀԴՄ-ները պետք
է ապահովեն հետևյալ գործողությունների իրականացումը՝

1) բաժինների կառավարում.

2) ապրանքների կառավարում.

3) ֆիսկալ հաշվետվությունների գեներացում.

4) կտրոնների գեներացման գործառույթ.

5) կտրոնների վերադարձի ձևակերպում.

6) կտրոնի կրկնօրինակի գեներացում.

7) էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի կտրոնը կազմակերպության ներկայացուցչին, անհատ
ձեռնարկատիրոջը կամ նրա ներկայացուցչին, նոտարին կամ նրա ներկայացուցչին
տրամադրելու դեպքում՝ համապատասխանաբար ապրանք ձեռք բերող, աշխատանք
ընդունող և (կամ) ծառայություն ստացող կազմակերպության, անհատ ձեռնարկատիրոջ
կամ նոտարի հարկ վճարողի հաշվառման համարի մուտքագրում (ՀՎՀՀ).

8) առձեռն, անկանխիկ, կանխավճարի օգտագործում և փոխհատուցման գումար
վճարման տեսակների կիրառում.

9) հարկային մարմնի կողմից սահմանված ձևաչափով QR կոդի գեներացում:

6. Բաժինների կառավարման գործառույթը պետք է ապահովի նոր բաժինների
ստեղծում կամ արդեն իսկ ստեղծված բաժինների պասիվացում կամ ակտիվացում:
Բաժինները ստեղծվում են ըստ հարկման ընդհանուր և (կամ) հատուկ համակարգերի՝

նշելով տվյալ բաժնի անվանումն ու համարը: Ընդ որում՝ յուրաքանչյուր բաժնի համար ընտրվում է մեկ հարկման համակարգ, որը խմբագրման ենթակա չէ:

7. Ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների) կառավարման գործառույթը պետք է ապահովի նոր ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների) ստեղծում ըստ համապատասխան բաժինների: Նոր ապրանքի (աշխատանքի, ծառայության) ստեղծման դեպքում նշվում է հետևյալ տեղեկատվությունը՝

1) տվյալ ապրանքի (աշխատանքի, ծառայության) կողմը, անվանումը, գինը, չափման միավորը, բաժինը, գեղջի կիրառման դեպքում գեղջի չափն ու գեղջված գինը.

2) ապրանքի ստեղծման դեպքում նշվում են նաև Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 11-ի N 1406-Ն որոշմամբ հաստատված արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկի (այսուհետ՝ ԱՏԳ ԱԱ) 4 նիշին համապատասխան ապրանքային դիրքը և այդ դիրքում ներառված՝ փաստացի վաճառված ապրանքի անվանումը.

3) աշխատանքի կամ ծառայության ստեղծման դեպքում նշվում է նաև Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարի 2013 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N 875-Ն հրամանով հաստատված՝ արտադրանքի դասակարգումն ըստ գործունեության տեսակների դասակարգչի (ԱԴԳՏ) 4-րդ աստիճանին համապատասխան՝ ըստ դասակարգչով սահմանված աշխատանքի կամ ծառայության կողմը (4 նիշը) և այդ կողմում ներառված՝ փաստացի կատարված աշխատանքի կամ փաստացի մատուցված ծառայության անվանումը:

8. Ֆիսկալ հաշվետվությունների գեներացման գործառույթը պետք է ապահովի X և Z տեսակի հաշվետվությունների գեներացում:

9. X հաշվետվությունը պետք է պարունակի հետևյալ վավերապայմանները՝

1) հարկ վճարողի անվանումը և հարկային մարմնում հաշվառման համարը.

2) էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի գրանցման համարը.

3) հաշվետվության գեներացման ամսաթիվը (տարին, ամիսը, օրը) և ժամը (ժամ, րոպե).

4) ժամանակաշրջանը, որի համար գեներացվել է հաշվետվությունը.

5) իրականացված գործարքների ամփոփ տեղեկատվության արտացոլում՝ ըստ բաժինների, գանձապահների, առձեռն և անկանխիկ տեսակի գործարքների.

ա. ըստ բաժնի հաշվետվության գեներացման դեպքում հաշվետվության վավերապայմաններն են՝ հարկ վճարողի անվանումը և հարկային մարմնում հաշվառման համարը, էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի գրանցման համարը, հաշվետվության գեներացման ամսաթիվը (տարին, ամիսը, օրը) ու ժամը, ընտրված բաժնի համարն ու անվանումը, ժամանակաշրջանը, որի համար գեներացվել է հաշվետվությունը, ընտրված ժամանակաշրջանում իրականացված առաջին և վերջին գործարքի ամսաթիվը (օրը, ամիսը, տարին) և ժամը (ժամ, րոպե), ընտրված բաժնով իրականացված վաճառքների ընդհանուր գումարը, ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման, վերադարձի ընդհանուր գումարը, վերադարձի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման.

բ. ըստ գանձապահի հաշվետվության գեներացման դեպքում հաշվետվության վավերապայմաններն են՝ հարկ վճարողի անվանումը և հարկային մարմնում հաշվառման համարը, էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի գրանցման համարը, հաշվետվության գեներացման ամսաթիվը (տարին, ամիսը, օրը) ու ժամը (ժամ, րոպե), ընտրված գանձապահի համարը,

ժամանակաշրջանը, որի համար գեներացվել է հաշվետվությունը, ընտրված ժամանակաշրջանում իրականացված առաջին և վերջին գործարքի ամսաթիվը (օրը, ամիսը, տարին) և ժամը (ժամ, րոպե), ընտրված գանձապահի կողմից իրականացված վաճառքների ընդհանուր գումարը, ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման, վերադարձի ընդհանուր գումարը, վերադարձի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման,

գ. ըստ կատարված գործարքի տեսակի հաշվետվության գեներացման դեպքում հաշվետվության վավերապայմաններն են՝ հարկ վճարողի անվանումը և հարկային մարմնում հաշվառման համարը, էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի գրանցման համարը, հաշվետվության գեներացման ամսաթիվը (տարին, ամիսը, օրը) ու ժամը, ընտրված գանձապահի համարը, ժամանակաշրջանը, որի համար գեներացվել է հաշվետվությունը, ընտրված ժամանակաշրջանում իրականացված առաջին և վերջին գործարքի ամսաթիվը (օրը, ամիսը, տարին) և ժամը (ժամ, րոպե), առձեռն կամ անկանխիկ իրականացված գործարքների կտրոնների քանակը, այդ թվում՝ նաև վերադարձի կտրոնների քանակը, առձեռն կամ անկանխիկ իրականացված գործարքների գումարը, այդ թվում վերադարձի գումարը.

6) հասույթի բաղադրիչ տարրերի ամփոփ գումարները, ընդհանուր վաճառքի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման, վերադարձի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման, ընդհանուր հասույթի գումարն ու հասույթի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման.

7) ֆիսկալ հասույթի բաղադրիչ տարրերի ամփոփ գումարները, ֆիսկալ հասույթի գումարն ու ֆիսկալ հասույթի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման.

8) դրամարկդում առկա գումարը:

10. Z հաշվետվությունը պետք է պարունակի հետևյալ վավերապայմանները՝

1) հարկ վճարողի անվանումն ու հարկային մարմնում հաշվառման համարը.

2) էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի գրանցման համարը.

3) ժամանակաշրջանը, որի համար գեներացվել է հաշվետվությունը.

4) նշված ժամանակահատվածում գեներացված կտրոնների վերաբերյալ տեղեկատվություն, որում՝

ա. մեկօրյա ժամանակահատվածի նշման դեպքում արտացոլվում են տվյալ օրվա ընթացքում գեներացված կտրոնների համարները, գեներացման ժամը և յուրաքանչյուր կտրոնի գումարը: Կանխավճարի կտրոնների դեպքում գումարները նշվում են առանձին տողով և նշվում է (Կ),

բ. մեկ օրից ավելի ընտրված ժամանակահատվածի դեպքում արտացոլվում են նշված ժամանակահատվածում ըստ օրերի գեներացված կտրոնների քանակն ու ընդհանուր գումարը, ընդ որում՝ նույն օրվա դրությամբ իրականացված վաճառքի և վերադարձի կտրոնների գումարները լրացվում են առանձին տողով: Կանխավճարի կտրոնների դեպքում գումարները նշվում են առանձին տողով և նշվում է (Կ).

5) հասույթի բաղադրիչ տարրերի ամփոփ գումարները, ընդհանուր վաճառքի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման, վերադարձի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման, կանխավճարի գումարը, այդ թվում՝

վերադարձված կանխավճարի գումարը, ֆիսկալ հասույթի գումարն ու ֆիսկալ հասույթի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման:

6) դրամարկդում առկա գումարը:

11. Z հաշվետվությունը կարող է գեներացվել նաև ըստ գանձապահի: Այս դեպքում հաշվետվության վավերապայմաններն են հարկ վճարողի անվանումն ու հարկային մարմնում հաշվառման համարը, էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի գրանցման համարը, ընտրված գանձապահի համարը, մեկօրյա ժամանակահատվածի նշման դեպքում արտացոլվում են տվյալ օրվա ընթացքում գեներացված կտրոնների համարները, գեներացման ժամը և յուրաքանչյուր կտրոնի գումարը, կանխավճարի կտրոնների դեպքում նշվում է (Կ), մեկ օրից ավելի ընտրված ժամանակահատվածի դեպքում արտացոլվում են նշված ժամանակահատվածում ըստ օրերի գեներացված կտրոնների քանակն ու ընդհանուր գումարը, ընդ որում՝ նույն օրվա դրությամբ իրականացված վաճառքի և վերադարձի կտրոնների գումարները լրացվում են առանձին տողով: Կանխավճարի կտրոնների դեպքում նշվում է (Կ), ընտրված գանձապահի կողմից իրականացված վաճառքների ընդհանուր գումարը, ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման, վերադարձի ընդհանուր գումարը, վերադարձի ԱԱՀ-ի գումարը, եթե գործարքն իրականացնողը ԱԱՀ վճարող է, և գործարքը ենթակա է ԱԱՀ-ով հարկման:

12. Կտրոնների գեներացման գործառույթը պետք է ապահովի ապրանքներով և կանխավճար տեսակի կտրոնների գեներացում: Էլեկտրոնային ՀԴՄ-ների համար պարտադիր է ապրանքներով և կանխավճար տեսակի կտրոնների գեներացման հնարավորությունը:

13. Ապրանքներով կտրոնի դեպքում գանձապահի կողմից մուտքագրվում է նախապես ստեղծված ապրանքը (աշխատանքը կամ ծառայությունը) իր համապատասխան տվյալներով, քանակը, զեղչի կիրառման դեպքում զեղչի չափն ու զեղչված գինը, սույն հավելվածի 5-րդ կետի 8-րդ ենթակետով վճարման տեսակը: Զեղչը կարող է իրականացվել տոկոսային կամ դրամային, ընդ որում՝ այն կարող է կիրառվել ինչպես առանձին ապրանքի, այնպես էլ ապրանքացանկի վրա (համամասնորեն բոլոր ապրանքների կամ գանձապահի կողմից նշված ապրանքների վրա միայն):

14. Կանխավճար կտրոնի դեպքում գանձապահի կողմից մուտքագրվում է կանխավճարի գումարը, և վճարման տեսակը՝ առձեռն կամ անկանխիկ: Կանխավճար կտրոնը պետք է պարունակի «կանխավճար» գրառումը:

15. Կտրոնների վերադարձի ձևակերպման գործառույթը պետք է ապահովի գանձապահի կողմից վերադարձվող կտրոնի համարի և այդ կտրոնը գեներացրած էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի գրանցման համարի մուտքագրման միջոցով կտրոնի վերադարձի ձևակերպում: Վերադարձ հնարավոր է իրականացնել տվյալ հարկ վճարողին պատկանող ցանկացած էլեկտրոնային ՀԴՄ-ի միջոցով նույն կամ այլ էլեկտրոնային ՀԴՄ-ով գեներացված կտրոնը: Վերադարձ տեսակի կտրոնը պետք է պարունակի նաև վերադարձվող կտրոնի համարը, գեներացման ժամն ու ամսաթիվը, պատասխանատու անձի (գանձապահի) համարը: Այն դեպքերում երբ իրականացվում է մասնակի վերադարձ գեներացվում են վերադարձվող գումարը կամ ապրանքները (կախված կտրոնի

տեսակից) պարունակող կտրոնը և խմբագրված վերադարձվող կտրոնը՝ համապատասխան գումարային կամ ապրանքային մնացորդով: Վերջինս պետք է պարունակի «խմբագրված կտրոն» գրառումը: Միայն փոխհատուցում վճարման տեսակի կտրոնների դեպքում մասնակի վերադարձ չի իրականացվում, վերադարձը իրականացվում է ամբողջությամբ:

16. Կտրոնի կրկնօրինակի գեներացման գործառույթը պետք է ապահովի տվյալ էլեկտրոնային ՀԴՄ-ով գեներացված կտրոնի կրկնօրինակի գեներացում: Կտրոնի կրկնօրինակը պետք է պարունակի «Կրկնօրինակ» գրառումը:

17. Այն դեպքերում, երբ վաճառված ապրանքի կամ մատուցված ծառայության կամ աշխատանքի դիմաց վճարվող գումարի մի մասը վճարվում է այլ հարկ վճարողի, մասնավորապես՝ ապահովագրական ընկերության կամ բանկի կողմից, ապա վաճառված ապրանքի կամ մատուցված ծառայության կամ աշխատանքի դիմաց այլ հարկ վճարողի կողմից վճարվելիք գումարի չափը նշվում է որպես փոխհատուցման գումար:

18. Այն դեպքերում, երբ վաճառված ապրանքի կամ մատուցված ծառայության կամ աշխատանքի դիմաց վճարումը կատարվում է նախօրոք վճարված գումարով (կանխավճարով), ապա այդ գումարը գանձապահի կողմից նշվում է որպես կանխավճարի օգտագործում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Է. ԱՂԱԶԱՆՅԱՆ